

Ministrstvo za zdravje
Urad Republike Slovenije za kemikalije

Uporaba kozmetičnih proizvodov in možni vplivi na telo

MENARD Anja
anja.menard@gov.si

Vsebina

- Kaj so kozmetični proizvodi?
- Konzervansi v kozmetiki
- Dišave in alergije
- Barve za lase
- Proizvodi za beljenje zob
- Kovine v kozmetiki
- Ličila in težke kovine
- Laki za nohte
- Antioksidanti v kozmetiki
- Nečistoče

„Kozmetični izdelek“

... pomeni katero koli snov/zmes, namenjeno stiku z **zunanjimi deli človeškega telesa** (povrhnjico, lasiščem, nohti, ustnicami in zunanjimi spolnimi organi) ali z **zobmi in sluznico ustne votline** zaradi izključno ali predvsem njihovega **čiščenja, odisavljenja, spreminjanja njihovega videza, njihovega varovanja, ohranjanja v dobrem stanju ali korekcije telesnega vonja;**

- kreme, emulzije, losjoni, geli in olja za kožo
- obrazne maske, pudri
- toaletna mila, deodorantna mila,
- parfumi, toaletne vodice in kolonjska voda
- izdelki za nego las
- izdelki za britje (kreme, pene, losjoni itd.)
- izdelki za ličenje/odstranjevanje ličila z obraza/oči
- izdelki za nego zob in ustne votline
- izdelki za nego in barvanje nohtov
- izdelki za zunanjo intimno higieno
- izdelki za sončenje
- izdelki za beljenje kože

Konzervansi v kozmetiki

- Zavirajo rast mikroorganizmov, ki vodijo do kvarjenja proizvodov
- Zaščita potrošnikov pred neželenim tveganjem za okužbo
- **Parabeni**
 - najdemo jih v vseh proizvodih (kremah, zobnih pastah, deodorantih)
 - povezujejo z razvojem raka na dojkah, neplodnostjo, raznimi alergijami, delujejo kot motilci hormonskega sistema
 - Prepoved za otroke mlajše od 3 let
- **Triklosan**
 - Protibakterijsko in protiglivično delovanje
 - Milih, ustni vodici, zobnih pastah, deodorantih
 - Povzroči draženje kože in oči
 - Negativno vpliva na hormonsko ravnovesje in imunski sistem

Dišave

- zagotavljanje neposredne končne koristi (parfumi, toaletne vode)
- prekrijejo neželeni vonj
- izzovejo alergijski kontaktni dermatitis
- navedene na seznamu sestavin:
 - 0,001% v izdelkih, ki po nanosu ostanejo na koži
 - 0,01% v izdelkih, ki se sperejo
- 26 snovi (Amil cinamal, Benzil alkohol, Cinamil alkohol, Citral, Evgenol, ...)
- **Metilevgenol**
- Sestavina eteričnih olj
- Obstaja sum, da kancerogen za človeka
- Prepovedan, razen 0,0002% v proizvodih, ki po nanosu ostanejo na koži

Barve za lase

- različne sestavine glede na barvo za lase
- Temne barve: **p-fenilendiamin (PPD)**
- potencialno mutagen
- potencialno rakotvoren,
- alergen (kontaktni dermatitis, hude alergijske reakcije s trajnimi poškodbami)
- vpliva dražeče,
- škodi živčnemu, dihalnemu in imunskemu sistemu;
- Svetle barve: **Vodikov peroksid**
- jedek
- vdihavanju povzroča glavobol in bruhanje,
- škoduje delovanju živčnega sistema:

(a) ► **M65** Barvila za lase lahko povzročijo resne alergične reakcije. Preberite in upoštevajte navodila. Ta izdelek ni namenjen za uporabo na osebah, mlajših od 16 let. Začasni tuta s črno kano lahko poveča tveganje za alergije. Ne barvajte si las, če: imate izpuščaj na obrazu ali občutljivo, razdraženo in poškodovano lasišče, — ste kdarkoli po barvanju svojih las že imeli reakcijo, — ste v preteklosti imeli reakcijo na začasni tuta s črno kano. ◀

► **M20** ◀

Vsebuje fenilendiamine. Ne uporabljati za barvanje trepalnic in obrvi

Vodikov peroksid

- belilnih zobnih kremah, proizvodih za nego zob/ustne votline, proizvodi za beljenje zob, ustnih vodícah
- preobčutljivost zob, draženje ustne sluznice, poškodbe ustne votline
- poškodovane zobe/ustno votlino– ali sočasna uporaba tobaka in/ali alkohola – lahko vodi v nepopravljive poškodbe
- tobak in alkohol dejavnika →k nastanku in razvoju raka v ustni votlini; H_2O_2 proces še pospeši in poveča tveganje
- pod nadzorom zobozdravnika, preventivni klinični pregled zob/obzobnih tkiv
- prepoved uporabe pri osebah mlajših od 18 let

Kovine v kozmetiki

- **Svinec** (rakotvoren, toksičen vpliv na vse organe, posebno na živčevje),
- **Arzen** (povzroča kožne probleme, zmanjšano odpornost na infekcije, bolezni srca in poškodbe možganov, kancerogen in mutagen),
- **Kadmij** (poškoduje dihala, prebavila in ledvice, povzroča raka)
- nečistoč naravnih ali sintetičnih sestavin, proizvodnega postopka, shranjevanja, migracije iz embalaže
- prepovedane za uporabo v kozmetičnih izdelkih
- pudrih, ličilih (tudi za otroke), maskarah, šminkah

Kitajska
2 mg/kg svinca
0.281mg/kg arzena

Kitajska
2,1 mg/kg svinca
10 mg/kg kroma

Laki za nohte

- **Toluen**
- gladek videz nohtu
- draži kožo, škodljiv za jetra, kožo, živčni, dihalni in obtočni sistem,
- strupen za razmnoževanje
- **Formaldehid/snovi, ki sproščajo formaldehid**
- utrjevalec za nohte,
- konzervans v zobnih pastah, šamponih, milih
- povzročča alergije,
- povzročča nastanek raka pri človeku
- Opozorilo "Vsebuje formaldehid" $\geq 0,05\%$

Kontaktni dermatitis na obrazu
(4-toluensulfonamide)

Antioksidanti v kozmetiki

- Zmanjšajo vpliv prostih radikalov na kožo in s tem zavirajo proces staranja
- **Butil hidroksi toluen (BHT)**
- Balzamih za nego ustnic, šminkah, oljih in v drugih izdelkih za telo
- Povzroči draženje kože in oči, pri vdihavanju draži dihala
- Nevaren v primeru zaužitja
- Mutageno vpliva na somatske celice sesalcev, na bakterije/kvasovke
- Strupen za kri, jetra in centralni živčni sistem

Nečistoče

- **N-nitrozodietanolamin**
- rakotvoren
- zelo dobro prehaja v kožo in preko kože tudi v krvni obtok
- v izdelkih, ki vsebujejo trietanolamin in/ali t.i. nitrozirajoče konzervanse (2-bromo-2-nitropropan-1,3-diol in 5-bromo-5-nitro-1,3-dioksan, ali kombinacijo obeh)
- prepovedan za uporabo v kozmetiki
- v maskari in črtalu za oči
- **1,4-dioksan**
- otroških gelih za tuširanje, šamponih
- kancerogen, dražilen za oči in dihalne poti
- negativne učinke na centralni živčni sistem, jetra in ledvica
- stranski produkt pri proizvodnji emulgatorjev (Sodium Lauryl Sulfate)
- prepovedan za uporabo v kozmetiki

Zaključek

- Kozmetični izdelek mora biti **varen za zdravje ljudi** (izdelana ocena ustreznosti kozmetičnega proizvoda za človekovo zdravje)
- Označevanje (podatki neizbrisni, čitljivi in vidni pisavi; slovenski jezik)
- Preberite navodila, varnostna opozorila
- Sistem **RAPEX** (hitri sistem obveščanja o nevarnih izdelkih v EU, kozmetični izdelki, ki predstavljajo tveganje)
- **Kozmetovigilanca** – spremljanje resnih neželenih učinkov kozmetičnih izdelkov (beleženje, evidenca, spremljanje resnih neželenih učinkov)

Brezplačne informacije na svetovnem spletu

- Spletna stran URSK:
- <http://www.uk.gov.si/>

- Baza CosIng:
<http://ec.europa.eu/enterprise/cosmetics/cosing/>

- Evropska Komisija
- http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/cosmetics/index_en.htm
- zakonodaja, mnenja, smernice, mnenja za mejne primere,...

- EUR-Lex (zakonodaja)
- <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>

HVALA ZA VAŠO POZORNOST!